

7. november 2013

Til næringskomiteen på Stortinget

INNSPILL TIL STATBUJSJETTET 2014**Gruvedrift og sjødeponier**

Naturvernforbundet er svært kritiske gruvebransjens arealbruk og planer om å dumpe gruveavfall i sjøen, såkalte sjødeponier. Både Repparfjorden i Finnmark og Førdefjorden i Sogn og Fjordane kan bli belastet med de største planlagte utslippene i norgeshistorien. Bruk av sjødeponi for gruveavfall er en billig og gammeldags løsning, og det er i dag kun i Norge, Tyrkia, Indonesia, Filippinene og Papua Ny Guinea at dette benyttes aktivt som løsning for gruveavfall. Regjeringen lanserte i våres en ny mineralstrategi, og hadde som mål at næringen skulle bli "verdens mest miljøvennlige". Det må bety at følgende vurderinger alltid må gjøres:

- 1) Er det reelt samfunnsmessig behov for mer av dette mineralet?
- 2) Gir gruve spesielle store konsekvenser for miljø og naturressurser?
- 3) Er det valgt miljømessig beste driftsmetode?
 - Underjordsdrift eller dagbrudd?
 - Avfallsminimering, deponiløsning og kjemikaliebruk
 - Langsiktig eller kortsiktig drift?
 - God, gjennomførbar og finansiert plan for rehabilitering underveis og etter avslutta drift?

Naturvernforbundet har forslag om følgende komitémerknad:

"Komiteen ber om at mineralstrategien og minerallovgivningen presiseres med hovedmål om at gruveindustrien skal forvalte norske mineralressurser til beste for kommende generasjoner der "null-avfall"» og underjordsdrift er dagens løsninger. Komiteen ber Regjeringen avvise alle planer om sjødeponering av gruveavfall i Repparfjorden og Førdefjorden."

Sjøsikkerhet og oljeforurensning

Myndighetene sier "det er innført AIS-overvaking (automatisk identifikasjonssystem for skip) langs hele kyststrekninga". AIS-sporing har fortsatt dødsener hvor skip med farlig last eller olje ombord "forsvinner" fra systemet. Det må etableres nok mottaksstasjoner og god oppfølging av rederier og havner så sendere om bord fungerer som de skal.

Våren 2013 offentliggjorde Naturvernforbundet luftfoto som viste store oljeflak rundt norske oljerigger. Slik punktforurensning fra oljeplattformer er alvorlig for havmiljøet og strider mot OSPAR-forpliktelser om å redusere forurensningen. Vi har etterlyst skjerping av kravene til slike utslipp og forventer at Stortinget ber myndighetene om å ta ansvar og sikre at sjøfugl, fisk og havmiljø slipper denne uakseptable forurensningen. Naturvernforbundet ber komiteen bevilge nok midler til at AIS-overvåkingen dekker alle strekninger langs kysten. I tillegg foreslår vi følgende komitémerknad:

"Komiteen påpeker at det fremdeles er store olje- og kjemikalieutslipp gjennom produsert vann fra norsk oljevirkosomhet. Dette påfører økosystemene i havet altfor store ekstrabelastninger og komiteen ber myndighetene innføre strakstiltak som reduserer utslippene, slik at Norge kan oppfylle forpliktelsene i OSPAR."

Fiskeri og oppdrett

I høst har lusesituasjonen flere steder langs kysten igjen overskredet kritiske nivåer og har bl.a. ført til pålegg om massenedslakting i Midt-Norge." Likevel foreslås det å gi flere oppdrettskonsesjoner og at 4 mill. kroner for hvert anlegg i den pågående tildelingsrunden kan gå til kommunen. Det er et åte for å lokke flere til å starte opp. Vi mener at dagens miljøproblemer må løses først. Miljøsituasjonen er kritisk. Langs hele kysten er det i høst dokumentert mye rømt laks. Ingen vedkjenner seg rømming og problemet er langt unna å være under kontroll. Å utvide produksjonen er feil medisin. Statsbudsjettet må gi føringer som tvinger oppdrettsnæringa i en miljøvennlig retning.

Naturvernforbundet har følgende forslag til komitémerknad:

"Komiteen viser til Riksrevisjons rapport fra 2011: "Riksrevisjonen er av den oppfatning at de miljømessige utfordringene i havbruksnæringen er blitt så vidt omfattende at næringen ikke kan sies å ha hatt en tilstrekkelig miljøtilpasset vekst, slik Stortinget har forutsatt." Komiteen mener oppdrettsnæringen påfører norske fjorder store miljøproblemer i form av luseproduksjon, rømming og forurensing. Komiteen ber myndighetene om å fryse antall anlegg og volum fisk framfor å gi nye tillatelser, inntil moderne miljøteknologi er tatt i bruk."

Støtteordninger må få skognæringen mer bærekraftig, ikke ødelegge natur

Vi er gjennom FNs biodiversitetskonvensjon forpliktet til å fase ut eller reformere naturskadelige støtteordninger innen 2020. OECD har flere ganger påpekt overfor sine medlemsland, deriblant Norge, om behov for å fjerne ordninger som skader natur.

Tilskudd til skogsbilveibygging og taubanedrift i bratt terreng er ordninger som svært ofte ødelegger verdifull natur og gammel skog fordi områdene er lite tilgjengelige. Områdene er ofte aktuelle for skogvern. Skognæringen hevder områdene "verner seg selv", men støtteordningene gjør det lønnsomt å hugge her. Vi minner også om at regjeringens økosystemtjenestevalg pekte på at "ordningen med tilskudd til hogst i bratt og ulendt terreng må avvikles" (NOU 2013:10).

I tillegg varslet klimameldingen at et mulig tiltak kunne være skogplanting på "nye arealer". Skognæringen vil bruke økologisk fremmede treslag. Mange fagmiljøer mener planting av fremmede treslag ikke vil være et effektivt klimatiltak, mens det vil bidra til å øke presset mot naturlig biologisk mangfold.

Posten kap. 1149 på Landbruks- og matdepartementets budsjett inneholder flere naturskadelige støtteordninger til skogbruket. Posten er foreslått økt fra 76 mill. i 2013 til 105 mill. kroner i 2014. De naturskadelige støtteordningene som skogbruket tildeles, blir kamouflert i denne budsjettpost. Det gjør det vanskelig å se konsekvensene for naturmiljøet, noe vi ber komiteen merke seg.

I mediene har det også kommet fram at landbruksministeren vil fjerne forskriftene som hindrer økonomisk støtte til bygging av skogsbilveier i inngrepsfrie naturområder (INON). Disse forskriftene ble innført av tidligere landbruksminister Lars Sponheim. Naturvernforbundet mener disse forskriftene er svært viktige for å ta vare på de stadig minkende områdene med inngrepsfri natur i Norge.

Naturvernforbundet ber komiteen om å fjerne alle naturskadelige støtteordninger, og viser særlig til kap. 1149 på Landbruks- og matdepartementets budsjett. I denne posten ligger subsidier som bidrar til å gjøre næringen mindre bærekraftig. Vi mener disse støtteordningene må brukes til å gjøre skogbruket mer bærekraftig. Dette kan være støtte til et mer natur- og klimavennlig skogbruk f.eks. å støtte lukket hogst og forlenge omløpstiden før skogen hogges. Videre ber vi om at det fortsatt ikke gis støtte til bygging av skogsbilveier i inngrepsfrie naturområder.

Naturvernforbundet har følgende forslag til komitémerknad:

"Komiteen er kjent med at det finnes støtteordninger som fører til at verneverdig skognatur blir hogd. Slike naturskadelige støtteordninger er Norge forpliktet til å fjerne innen 2020. Komiteen mener at disse må avskaffes. Støtteordningene kan vris til å fremme et mer klima- og naturvennlig skogbruk. Samtidig er det viktig at Landbruks- og matdepartementet synliggjør i budsjettproposisjonen hvor subsidiene ligger, og hvor store de enkelte delpostene til hver enkelt ordning er. Komiteen mener også det er helt feil å gi økonomisk støtte til bygging av skogsbilveier i inngrepsfrie naturområder, slik landbruksministeren har antydnet at kan bli aktuelt."

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Lars Haltbrekken
leder

Maren Esmark
generalsekretær